

АКАДЕМІЧНЕ ДОПОВНЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Заклучний розділ навчально-методичного посібника розкриває методичні аспекти розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Наголошується, що культура самовираження, як особистісний феномен, свідчить про здатність особистості до самостійної організації художньої діяльності, уміння співвідносити соціальні вимоги з індивідуальними можливостями, досягати успіхів у педагогічній діяльності, реалізувати свої здібності, виявляти самостійність і творчість, об'єктивно оцінювати не лише отримані результати, а й особисті зусилля в їх досягненні. Вказано чотири критерії визначення культури: організаційно-конструктивний (цілепокладання, прогнозування, планування), аксіологічний (наукове світобачення, ціннісні орієнтації, ставлення та вимоги до себе й оточення), перетворювальний (пріоритет складних завдань над простими, інноваційного над традиційним, креативність) і комунікативний (відкритість до контактування, взаємодія, узгодження позицій, командна толерантність).

Здійснена характеристика п'яти типів культури самовираження студентів: духовно орієнтований (умотивовані духовні цінності,

чітка світоглядна позиція), особистісний (сформованість організаційних, аксіологічних, креативних, комунікативних умінь і якостей, прагнення до самореалізації), суб'єктивний (нерівномірна розвинутість особистісних якостей та незбалансованість когнітивного, емоційно-ціннісного і поведінкового компонентів), базовий (володіння необхідними, але спрощеними знаннями й уміннями) та деструктивний (аморфність організаційних, аксіологічних, креативних і комунікативних умінь та особистісних якостей).

У цьому ж розділі конкретно визначені інноваційні форми, методи та прийоми розвитку культури самовираження вихователів дошкільних закладів у художній діяльності. Насамперед, йдеться про самоаналіз через спостереження за собою із фіксацією результатів самопостереження у відповідному щоденнику. Визнано необхідним формування позитивних установок по відношенню до себе та здійснення самопрезентації, тобто презентації себе як особистості і як професіонала. Йдеться про створення ситуації успіху через застосування системи тренінгів у визначеній послідовності: «Знімаємо маски» (ви-

раження ролей, виконання яких вимагає життя), «Цінуємо здатність до творчості» (усвідомлення своїх творчих можливостей) та «Стаємо собою кращими» (стимулювання особистісного творчого зростання). Пропонується моделювання проблемних ситуацій, ділові ігри та стимулювання групових дискусій, моделювання поліхудожніх проєктів і виконання комплексу творчих завдань, аналіз продуктів творчості, апробація різноманітних творчих методів (метод проєктів, метод незакінчених речень, «Артквест», «Кінокоучінг», «Творчість у музиці», «Музикування на саморобних музичних інструментах»). Запропонована система методичної роботи спрямована на розвиток культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти – на розвиток самосвідомості студентської молоді, розширення та поглиблення їх знань про культуру, духовність, життєві цінності, смисл особистісного та професійного життя, усвідомлення ролі мистецтва та художньої творчості як засобу самовираження та реалізації свого творчого потенціалу у фаховій діяльності.

При підготовці навчально-методичного посібника «Розвиток культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності»

опрацьовано 165 науково-літературних джерел. Особливої уваги заслуговують творчі додатки до посібника, зокрема, «Орієнтовні теми для обговорення та обміну думками щодо художніх картин», де пропонуються для творчої дискусії чотири проблеми («Без чого не буває художніх картин?», «Що потрібно, щоб стати художником?», «Абстрактний живопис: суть та особливості», «Чи завжди назва відповідає зображеному на картині?»). До згаданих тем додається необхідний ілюстративний матеріал – світліни картин класиків світового образотворчого мистецтва, зразки нетрадиційних технік образотворення, взірці-прикладні творчих робіт студентів. Окрім цього, посібник містить «Рекомендований музичний репертуар» і «Комплекс ігрових вправ тренінгу креативності». В «Додатку» – низка нормативних документів практичного характеру: «Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і методика музичного виховання», «Робоча програма навчальної дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва образотворчою діяльністю дітей», «Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і технологія розвитку дитячої художньої творчості»».

НАУКОВА ТРІАДА ІРИНИ ОНИЩУК

«Дисертація – навчальний посібник – монографія» – така архітектоніка підсумку науково-дослідницького пошуку, здійсненого нашим науковцем, доктором педагогічних наук, доцентом кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Іриною Оніщук: практичним академічним доповненням її дисертаційної роботи «Теоретико-методичні засади розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності», крім підготовленого нею навчально-методичного посібника «Розвиток культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності», стало однойменне із дисертаційною темою її ж монографічне дослідження, рекомендоване до друку вченою радою Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Монографію рецензували доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та колекційної) імені проф. Т.І.Поніманської Рівненського ДГУ, професор Ілона Дичківська, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки Південноукраїнського НПУ імені К.Д. Ушинського Олексій Листопад і доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова Мар'яна Марусинець.

У монографії визначено стан розроблення досліджуваної проблеми та сутність основних дефініцій, що складають понятійний інструментарій аналітичного пошуку, як от, «самовираження особистості», «індивідуальна культура», «культура самовираження», «самоорганізована діяльність», «художня діяльність»; обґрунтовано концептуальні підходи до вирішення анонсованої проблематики, розкрито критерії, показники й охарактеризовано рівні сформованості компонентів досліджуваного явища, на основі чого розроблено авторську модель розвитку культури самовираження педагогів системи дошкільної освіти в художній діяльності.

Окремий розділ монографії присвячений розкриттю суті та визначенню умов упровадження особистісно орієнтованої моделі освіти, висвітленню специфіки застосування інновацій у підготовці педагогів ЗДО, характеристиці сучасних векторів розвитку особистості вихователя дітей дошкільного віку. Здійснено висновок, що одним із важливих векторів розвитку особистості фахівця системи дошкільної освіти виступає формування його культури самовираження, здатності повною мірою реалізувати власний творчий потенціал. Наголошено на існуванні прямої залежності між модернізацією освітнього простору України, зокрема, створенням у ЗВО умов для формування необхідних особистісних і професійних якостей майбутніх педагогів і здатності студентської молоді до соціально гармонійного самовираження.

Теоретичне обґрунтування проблеми розвитку культури самовираження працівників освітньої сфери здійснюється через висвітлення специфіки й особливостей взаємозв'язку культури й освіти, через дефінітивний

аналіз самовираження як особистісного феномену з його конкретизацією до специфіки професійної діяльності педагога ЗДО. В монографії зазначається, що культура самовираження є особистісним феноменом, а культуру самовираження вихователя дітей дошкільного віку варто тлумачити як діяльність, що відповідає психолого-педагогічним нормам, необхідним для проведення професійної діяльності з розвитку особистості, для вирішення всього комплексу освітніх проблем і реалізації власної здатності до самовизначення, самовдосконалення до різних видів творчості.

Окремо приділена увага характеристиці художньої діяльності та її ролі у розвитку культури самовираження вихователів ЗДО. Це здійснено оригінальним методичним прийомом аналітичної антимісії: через характеристику мистецької творчості як засобу розвитку особистості та художню діяльність особистості як засобу розвитку творчості. Такий прийом став можливим завдяки тому, що художня діяльність нерозривно пов'язана із творчістю, об'єктивацією особистістю свого творчого потенціалу і цим самим виступає основою особистісного розвитку, неперервним пізнавальним і навіть художньо-пізнавальним процесом, де акумулюються та реалізуються можливості особистості до самовизначення та самовираження.

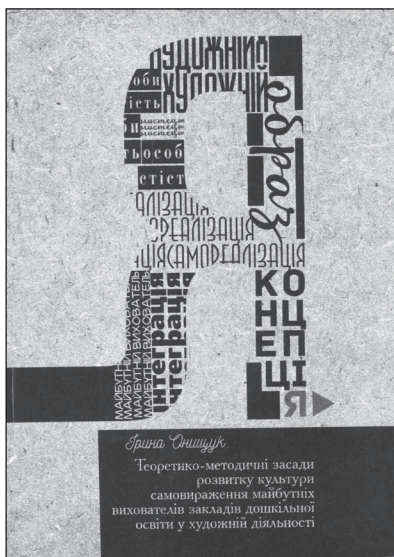
Особливе теоретико-методичне і практичне значення має розділ «Експериментальне дослідження особливостей розвитку культури самовираження майбутніх вихователів у художній діяльності». Автор подає програму та розкриває особливості методички констатувального етапу експериментального пошуку, використовує експериментальні дані для характеристики духовного, особистісного, суб'єктивного, базового і суперечливого типів та здійснює аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників розвитку культури самовираження педагогів системи дошкільної освіти.

Заклучний розділ монографії стосується оптимізації процесу розвитку культури самовираження педагогів ЗДО у художній діяльності. Тут обґрунтовуються принципи та педагогічні умови, визначається методика формування експерименту та подаються критерії оцінки ефективності запропонованої моделі оптимізації досліджуваного явища. Також доведено, що процес розвитку у майбутніх вихователів культури самовираження у художній діяльності згідно розробленої авторської моделі характеризується позитивною динамікою: в ході контрольного експерименту перевірено ефективність заявлених моделю педагогічних умов, методів, форм і засобів розвитку у студентської молоді форм самовираження, підтверджено висновок щодо необхідності зміщення акцентів освітньої діяльності з культури корисності на культуру гідності.

Заслужують уваги кількісні параметри монографії: список використаної літератури включає 597 позицій (з них 10 – іноземними мовами); безпосередньо в тексті

подано 14 насичених змістово-статистичними даними таблиць, а сам текст доповнено текстовими та графічними поліфункціональними додатками на 98 сторінках.

Навчально-методичний посібник «Розвиток культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності» та монографія «Теоретико-методичні засади розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності» відчутно збагатили власний науково-творчий доробок доктора педагогічних наук, доцента Ірини Оніщук, а також розширили бібліотеку наукових публікацій, здійснених науково-педагогічними працівниками нашої академії.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України «Про вищу освіту»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантної посади
науково-педагогічного працівника:

1. Кафедра теорії та методики фізичного виховання
- доцента кафедри – 1
2. Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій
- доцента кафедри – 2
3. Кафедра іноземних мов і методик їх навчання
- доцента кафедри – 1
4. Кафедри біології, екології та методики їх навчання
- старшого викладача – 1

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4x6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003.

Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.